

Rehabilitatie van de accountingprofessie

24 september 2002 | Het Financieel Dagblad

Door: Boot, A.

Arnoud W.A. Boot

Het wordt er vooralsnog niet leuker op voor accountants. Sinds de boekhoudschandalen zijn losgebarsten, met name in de Verenigde Staten, lijkt het jachtseizoen geopend. Vorige week nog in deze krant, 'Accountants grootste verliezer bouwenquête'. Nog even, en de bouwenquête gaat niet meer over frauderende bouwers maar over de rol van accountants. Accountants kunnen weinig goed meer doen.

Voor de accountants is er nog een bijkomend probleem. De accountantscontrole heeft een publieke functie, waardoor het legitiem is voor iedereen om hierover een mening te ventileren. Accountants zelf en hun kantoren hebben grote moeite om in dit debat een gehoor te vinden. Ze hebben ten enenmale de schijn tegen: hun directe eigenbelang ondermijnt de kracht van hun argumenten. Dit is bijna wending van 180 graden in een zeer korte periode.

Tot voor kort waren de accountants een van de effectiefst georganiseerde beroepsgroepen die met zelfregulering en buitengewoon effectieve lobby's overheden naar hun hand zetten. Nu hangt zware wetgeving, zoals de onlangs in de VS aangenomen Sarbanes Oxley Act, boven de markt, zonder dat de accountingorganisaties daar wezenlijke invloed op hebben. Hoe hard deze ook bij de beroepsgroep mag zijn aangekomen, de huidige discussie moest vroeg of laat losbarsten. De accountantscontrole dient inderdaad een groot publiek belang, zeker voor beursgenoteerde ondernemingen. Financiële markten kunnen niet adequaat functioneren zonder een effectieve accountantscontrole van de op deze markten genoteerde ondernemingen. Dit publieke belang vereist een grote invloed van de overheid op de organisatie van deze activiteit. In zekere zin is het een correctie op ontwikkelingen in het verleden. Met name moet worden onderkend dat de accountingprofessie oorspronkelijk wel degelijk primair gericht was op haar publieke taak - de controle - maar langzaam opschoof naar een veel commerciële positionering waarin de accountantscontrole een soort 'loss leader' werd voor allerlei andere lucratieve diensten die aan ondernemingen konden worden verkocht.

De insteek van de huidige discussie moet zijn de noodzakelijke nieuwe inrichting van de organisatie van de controleactiviteit. Het primaat ligt bij de overheid, maar uiteraard kan de professie zelf ook constructieve oplossingen aandragen, zoals gisteren nog in deze krant door bestuurder Van Huut van de kleine accountingorganisatie Mazars Nederland. Voor alle duidelijkheid, de discussie gaat niet over de invulling van het vak, dus over standaarden en methodes. Voor deze inhoudelijke aspecten van het beroep moet gelden dat het primaat ligt bij de professie, daar zit immers de meeste kennis.

Enkele weken geleden heb ik samen met emeritus hoogleraar Roel Soeting in deze krant uiteengezet dat de nieuwe Amerikaanse fraudewet, de Sarbanes Oxley Act, een goed houvast biedt voor de nieuwe organisatie van de accountantscontrole. Met name waren wij positief over de daarin bepaalde objectievere werkwijze tussen onderneming en accountant, met een primaire rol voor het audit committee, en de maatregelen die de onafhankelijkheid van zowel audit committee als accountant moeten vergroten.

De nieuwe wetgeving komt slechts met zijdelingse oplossingen voor de positionering van de accountantskantoren. Weliswaar wordt het verboden voor de controlerend accountant om bepaalde 'non-audit'-werkzaamheden uit te voeren voor een klant waarvoor hij de controle verricht, het principe van het uitvoeren van multiple diensten voor dezelfde klant en de daarmee samenhangende conglomeraatvorming in de accountantskantoren blijft in stand. Dit is problematisch omdat daarmee de publieke controletaak toch doorweven blijft met veel bredere commerciële motieven. En, zoals collega Philip Wallage in reactie op ons verhaal in deze krant terecht opmerkte, van een verbod op bepaalde non-audit-werkzaamheden is allang sprake via specifieke richtlijnen van beroepsorganisaties. Veelal betreffen dit overigens 'no brainers'. Bijvoorbeeld een accountantskantoor mag niet de (uitbestede)

administratie doen van een bedrijf als zij ook de accountingcontrole doet. Er is weinig fantasie nodig om te zien dat dit inderdaad niet de bedoeling kan zijn.

In dezelfde reactie op ons verhaal betoogt Wallage dat het audit committee, een subcommissie van de raad van commissarissen, een primaire bewaker wordt van de onafhankelijkheid van de accountant.

Immers, de nieuwe Sarbanes Oxley Act verbiedt de ondernemingsleiding ook om andere (conflicterende?) adviesopdrachten te verstrekken aan de accountant zonder expliciete toestemming van het audit committee. Wallage ziet hierin, en in de eerder genoemde maatregelen die de onafhankelijkheid van het audit committee versterken, een voldoende waarborg voor de onafhankelijkheid van de accountant. De organisatie van de controleactiviteit zelf, al dan niet binnen een conglomeratachtig accountantskantoor, zou dan verder niet ter discussie moeten staan.

Wallage raakt hier inderdaad het hart van de discussie. En zijn inbreng moet worden toegejuicht. Niet voor niets heb ik eerder aangegeven dat het voor praktiserende accountants, en zeker die in de grotere kantoren, tamelijk ingewikkeld is om zich in deze discussie te mengen. Daarbij komt ook nog dat het bijna onmogelijk is om als partner in een dergelijk breed geschakeerde adviesorganisatie - en dat zijn ze allemaal, zelfs na afsplitsing van de consultancypoot - een mening te ventileren die gedragen kan worden door de organisatie als geheel.

Dus ook nu zou weer makkelijk geconcludeerd kunnen worden dat Wallage uit puur eigenbelang tegen een verdere beperking van activiteiten is. Maar dit zou veel te goedkope kritiek zijn en geen recht doen aan Wallages oprechte inbreng in het debat. Dit neemt niet weg dat het publieke belang van de accountantscontrole veel steviger waarborgen vereist dan dat van audit committees, die soms wel en vaak niet naar behoren functioneren.

Prof. dr Arnoud W.A. Boot is hoogleraar financiële markten aan de Universiteit van Amsterdam en directeur van het Amsterdam Center for Corporate Finance.

Metadata

Publicatie Datum	dinsdag, 24 september 2002 0:00
Auteurs	Boot, A.
Bron	Het Financieele Dagblad
Copyright Jaar	2002
Categorie	Optiek
Pagina Nummer	11
Volgnummer	19